

סופרים בכלל עריות חמורות היא דהא זמנין דמחייב מיתה עלה דקלאים פוגעים זו ואחא פגועו זו קלאים חייב כרת. וכמה עוד שכל דבר מצדד להעבירו בעל כרחו חין לנו למסור נפשו למיתה כשב זאל העשה וכדאשכחן בלשחר דקרקע עולם יהיה ואפי' בשעת ההמרה בדאשכחן בלוישע בעל נפשים שטול הפילק מרחשו כשראה קדדור. וכמה

הר"ן ב' ב' במה נחמתי דלא אמרו יהרג ואל יעבור אלא לנכוד על מצות ל' אצל לא דנורו לנכד מצות עשה כיון שאינו עובד צדיק ועוד מה יבולס לנכדו ממנו על כרחו שימחהו ביום האכזרין ותכפל מאליה עכ"ל . וקשה לי מהי רב חננל בן מרדוך מבר נפשו כדי לעבוד כבודו ור' יודס ב' ב' ב' כדי למכור זקנים ובמדרס מה ק' יואל לישל על בעולתי לולב מה ק' יואל לנכד על שפלותי את בני ואין לומר מדת הדידות שנו וכן אלא שמעט בעל פי הדיו היו עושים שו והיה דלע"ז שגל כנפים לא מדרעא דכבר קיים בחזון היום מצות הדין וגם לא אמר לקדור שמקיים נזירם שאל להטח תפילין אלא השיב להם שאלו מה זה צידך ואמר כפי יוסה :

ד כל מי שנאמר בו יעבור ולא יתרג ונתרג
ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו.
סוגר רבינו שנשאלו בנאמר יעבור ולא יתרג
פירוש וידן לעבור כדי שלא יתרג. אבל
שלמים וכן רבים סוברים דאם התרג ולא
עבר נדקה מתקבץ לו. ונתרגה שמתקבץ
יעבור ולא יתרג הנשוא בידו לעבור כדי שלא
יתרג. וכתב בנימוקיו וי"ד לחלוץ על סדרת
רבינו אם הוא גדול והסדי ירח שמים
והואם הסדי פרוץ צדק רשאי לקדש את השם
ולחבור עליו לחלוץ על מזה קדי כדי שיחלוץ
השם ולחלוץ ליראה את השם ולהלכות בכל גום:
ואעפ"כ מפני שעבר כחוש אין מלקין אותו
וכו'. כ"ב ב"ב ה"ה' ס"ג ב"ב הכ"א
על יבאמו (יבאמו ל"ד) והביאו ר"ה דקלמר
ב"ב

מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא הלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באנוס אין מלקין אותו ואין

משנה למלך

ג'ע' להחיות אצלו יסוד המסין להלחם עימו מחש' כנרון הראש' מ'מ' מחברי הר"ן ב' יל' כטע
שבת וזאת ב' ש' על לא מקרי ג'ע מוכח בדברי הרב מהמבר ז'ל דוק). ועיין במהרש"א ח"א
קו' ב' דוק היטב בדבריו ועיין בהריו"ם סו' רנ"ט. (ה"ס לקמן במקור דין ו' והבאר מאי דשקיל
וערי הרב מהמבר בדברי הרד"ב נקטותם כנומרת וע"ס) :

ד כל מי שנאמר בו יעבור ולא יסגר והסגר ולא עבר ס'ו יתחייב כנסת: (א"ל ו' סוף שיעור ט'
ס'ר' אל' בלחם וכן כרס ס'ל דבא' להסגר ע' עמנו וזה הסוד דעת החכמים ע'ן ח'ן
עמידון ד' ס'ל יכול' ולענין כ'ן נח נקרא' להסגר ס'ל רשאי להסגר ע'ן וזהו הסוד בלחם
ו' בדברות ס'ר המסגר כ'ן הנקרא' פסח יע'ס בדרך הכשרים דרוש ע'ן (ד' ו' ט"ז). ורשית
להספוט סוף ע'ן כ'ן סודר כשת' והסוף עובד' דבא' וימות דא'ל כותי ויטביל קיטל הכשרים
וא' לא קיטל'ן לא כ'ן דקטל'ת' ע'ן דא'ל כשל י' קדש כשת' ולא כש'ו יקטל'ת' ס'ר לא ס'ר
ע'ן כשת' ד'ן ס'ר לא ס'ר לו למבור עמ' כ'ן. (א"ל חמאי לא כש'ו דבא' דרוש המסגר ע'ן עמנו
דב' שיעור ס'ו משובח. ונראה דמכאן קיטת' למ'ס כ' ויחוש י"ח דאס הכותי מכון להנח
עמנו הסוד להסגר ע'ן כ'ן ס'ר מר'ן ס'ן מקו'ן יע'ס ופסח ס'ר' ע'ס כשס כ'ס' דאלינו כשס'ס
אע"י רשאי להסגר עמנו כיון דא'ן הכותי מר'ס'ר ולא להנח עמנו חל' הכשרים ס'ל כשס'ס'ס
רש' יע'ס ומדבר' הסופוט סוכר מוכח דבר' כ'ס' ומס' סוכרנו לומר דא'ל ע'ן כ'ן כשת' (ד'ו):
וביטל' מ'ס ס'ר' קדוש ס' וסגר ע'ן מוט' ס'ר' חל' ס' (א"ל עי'ן ס'ר' ס'ר' המסגר
כשס' דרשית' בדרך מלות' ח'ס' ד' ס'ו ע'ס ועי'ן מ'ס כ'ס' מלכות מלכ'ס דיון כ'ן):
ובערי'

ה' יעשה רצונו להקדים דלגישע בעל הכנסות דכח"צ הר"ן צדק צמח טומזין דט"ז ביון
 נעמן מרחשו אלף שדחוי דפסוד הוא וט"ז ירכי מסר נעשו אלישע ולא מלא הכ"ן חירוק
 אלישע. וי"ל דרצונו סודר כי אלישע היה חייב לתסוד עמו ולא כ"ל חריוולא דהר"ן
 ידיון מסר נעשו וכו' לעבוד צמורה בדקדקה עליו הרב בית יוסף אט"ז דכסולתו ויט"ן
 וכולתו מסרי נעשו משום המדיניות לית ליה חלווק דהר"ן. וכו"ל אלישע ירכי נעמן
 הכס דכבר קיים מלאח טלפין פסותו היום ודמיון דהר"ן. וט"ז מה יעשה להקדים
 מ' מלאח זמני הוו דרכן ואל"י י"ל דלאמי הכס שהיה עושה בתוך ביתו בלגישע והיה
 חס ברבים. ונראה מדברי רצונו דכפחות מעשרה ליכא אלא לאו דלא תהלוו אכל בעשרה
 משהיהו לנגוע מזו חולל את הכס ברבים וזה בלגישע וט"ז בין הכי וכן הכי אובא
 בני ישראל לא הוי אלא בעשרה דוקא: ואעפ"כ מפני שעבר בלגישע לין מלקין אחרו
 נעמו לפסוד כו' זו היא עבודתו וכו' ואחרון בגמרא אט"ז דמסין בלגישע והואו דהו' מועשה
 וכו'.

עושה זה מטעם. רבא אמר הנהא ענין שאר וזוהא לפסמיא דאמר רבא עובד כוכבי
דאמר לישאל קטול אסכסכא פי' קאר עש כשכח וידי לחיובא ואי לא קטינא לך,
לקטול ולא לקטיל. שדי להראה לקטיל ולא לקטול ח"ם לעבדוי מילתא הא דכטי. וסב
דעיו כרבא וזרעה דעניא ליה כהרמז' דעובד כוכבי הא על דת ישראל לאו ככל

ג"ע הוא דא"כ לרצא דאמר הנאם עמאן שאני
לנאמר אפילו עבדא מעשה סה חמירא דנפשא
עבירות יתרג ואל יעצוב אפילו מחביון להנאם
נעמא. ורסיו עמאם דלא היו בכלל ג"ע דלי
בזמות גזירת בית דין של סס הוא ולי דרך
הנאם מלא ההחשק סה נפקא דתפארת עבירות
ואלו וליה ליה דרשא דלא מקרי לבס לומר
הדיקאם אפא אפא. ואפסר שניה ריון פ"י
שפסא על מה שפסא והא אסא פרהסיא
הוא ונפסא לעובד כוכבים ולא מכהר נפסא
מכהר דלא ימא דפריך דאסא אפא הוא ולא
מכהר נפסא דא"כ לא מהר רצא מיד
דכיון דג"ע הוא אפא מחביון להנאם פסא
יתרג ואל יעבור. ועל מה שפסא במהר אפא
מאזה קלי יתרג ואל יעבור שפסא מאי מאזה
קלי אחר רצא ב"ר יתא אחר דא אפילו
לפסוי ערקא דמסאנא ופירש"י שוך הנעל
שפסא דרך העובד כוכבים לקבור כך ודרך
ישפאל עינא אחר כנון פס דא יהודא דכד
ודרך ישפאל נעמיס אפא פסוי שפסא
בז מאזה אלא מכהר נעמא. והמאם על רבינו
שפסא אפא על מאזה שפסא מאזה דתפארת
דדוקא מאזה אכל לא מכהר. ואפסר שרבינו סה
מכהר ערקא דמסאנא כמו פסא דר"י סה
רעועא ישפאל שפסא כדי שלא ילכבו מלכוס
פסוי שפסא אפא מכהר פס"א מכהר
שפסא כוכבים שפסא דתפארת לעובד כוכבים
לא מכהר ולא בשפסא שפסא לא מכהר כהוקא
וגו' וכהוב כנומקי יוסף דא דאמר דעובד
כוכבים סה על סה ישפאל לא היו בכלל
ג"ע דוקא הוא אלא ישפאל סה העובד
כוכבים

מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה ע

לחם משנה

פ' ב בד"א בזמן שהעבדי טובים מהמון להנאת עצמן כגון שאלום לבנות לו בית
בשבת או לבשל לו הכשילו או אם חשש לבועלה וכו' או בזה וכו'. נראה
דהיינו פטור ודברי הבא על בת ישראל לאו גלוי עריות הוא וכדברי הרמב"ם ז"ל בדעת
הרב"י וחס"ה מותר להנאת עצמו דמי ק' חשש היו חשש איש הא בכלל עריות הוא
ואפילו להנאת עצמו אסור ויכתיב דבר רבים בזמן וכו' דמשמע דלנאות עצמו
מותר. ואם אפשר לומר דהפלו בזה אש חשש מיירי רבים וזמן כוונתו לומר דבאר להנאת
עצמו מותר אלא כוונתו הוא שהוא חילק קודם בין ג"ע לשאר עבירות. וחס"ה ביאר
השנין דמיירי מעיקרא הוא דמהמון להנאת עצמו וזהו הוא שחילק בין ג"ע לשאר
עבירות דג"ע אסור ובשאר עבירות מותר. וביאר כלומר אופן הוא מהמון להנאת
עצמו בין ג"ע בין בשאר עבירות שהוא הטעם שדבר בו בזהמה וחלק ביניהם וזה
או אם חשש לבועלה שהוא הנאות על ג"ע והשאר כהנה הוא מושא של שאר עבירות
ומותר. והראשון נכון.

ג דורות שיטתו וכו'. מה שכתוב רבינו ויגזור גזרה על ישראל אפשר שבין למה שכתב הר"ן בפ' בלה שומעין דיוקן לכל אשקי גמלו וכו' אצל שם הגזרה הוא משמע על מה מקרי גזרה אצלם שבהם באותם חתם לבד אצל האשכנזים על ישראל בלבד אצלם על כל מדינות מלכותו וכויתו שכתב רבינו שיגזור גזרה על ישראל לאשקין שלא יסיה גזרות האשכנזים שהיה כוללם כל האומות. זה נראה לדקדק דברי רבינו

א"כ שם שולל מזה האומות:

ד בל מי שנאמר בו יעבור ולא ירדג ונאדג ולא עבר הרי זה מחהייב צונקפו. ואל"ת

שהן יצוינו בצבעה ממנו עץ כרמון עפוד וזה יסדל דמריש שעה הגזרה קוה וזה
נזה אלל משוב מדה חסידות אלל רציו שסבור דמחסידיו נבששו דאם כן אוך שעה כן
דמשוב ידיוולו כבצלה ממנו תפבל. וזי נמי קוה שריה מנזע שעה דלח ר' חרעא כן
הר"ן דמיו שחירן כבאליטע מ"מ רציו לא ס"ל הכי אלל דלדידוהי ליכא מדה חסידות כבא
מראשו הא שעה הגזרה הוה וכוהו הוה גוף נקי ומישי כזה כדקשה הר"ן וי"ל דשאלת
דדיוול שטביו הר"ן ו"ל שטכר עמלו על תפלה דרבנן דלע"א דמ"ע להפלה ככל יוסף
כבוד להלמן ולא היה מסכן עמלו בכך: ואם היה צעשמה משרתה הרי זה וול חלל אף
איכא חרתי ונקדשתי ולא תהלונו ואש"ל שויה אפשר לפרש דברי רציו דלוי חלוק קוה חרתי
עשה ולא תעשה. אי חוהו בתשמעותו לשונו. ועוד דבגמרא אמרין כדיוול ונקדשתי כתיב
וה' הרמ"ץ הקשה על רציו מההיא דפרק ארבע מיתות (דף ס"ד) דלמר שם דפוטר

תגהות מיימוניות

[ג] דלא כר' שמעון דאמר אף באלו יעבור ואל יתג: [ד] ואמרינן בגמרא ברדיתא דתא אמילו ויתקא דמאנא אסור לשבוי ויהרג ואל יעבור, מירוש צניעות מנעל שנתנו ישראל לשנות: משל עובדי כוכבים משום צניעות ומנהג ידות, ומכאן כתב רא"ם שאפילו אינה מצוה אלא מנהג קד' שהנהגה לתרבות ויהדות אם יעברנו נראה כעבור מצוה ועוקרה ויהרג

מגדל עוז
כל מי שנאמר בו יעבור ואל יסגר וכו' עד ולעולם לא תעשה דבר, לכן ספרי הוא ומקורו תחבית
ע"ז פרק א'ין מעמידין (דף כ"א) ומתקן ענין רבותיו בענין תחביות ואמרנו שלם החסיד על
עלמו ורבות עמלו להריגה קרא קרוב :

..... משה ואלה שמות בני ישראל אשר באו מצריפט : ללבוש בלאים